

<p>فصل : سوم (فرهنگ مایرانیان) درس: اول نام طراح: محمود یعقوبی سرگروه جامعه شناسی شهرستان زیرکوه</p>	<p>به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبردی کشوری علوم اجتماعی و سواد رسانه تولید شده در استان خراسان جنوبی</p>	<p>محتوای نوشتاری کتاب: مطالعات فرهنگی سال تحصیلی: ۱۳۹۹-۱۴۰۰</p>
---	--	--

عنوان درس : تداوم و پیوستگی فرهنگی مایرانیان

اهداف یادگیری

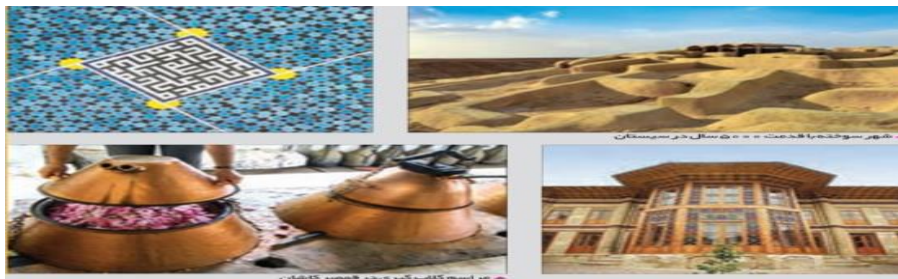
- بررسی سابقه فرهنگی سرزمین ایران - بررسی تداوم و پیوستگی فرهنگ ایرانی - بررسی مراحل مهم تاریخ فرهنگی ایران - بررسی میراث فرهنگی سرزمین ایران

انتظارات پس از مطالعه

- دانش آموز آشنایی لازم با سابقه فرهنگی ایران رابه دست آورد. - دانش آموز از مراحل مهم تاریخ فرهنگی ایران اطلاعاتی را کسب کند. - دانش آموز مناسبات فرهنگ اسلام و ایران را تبیین کند. - دانش آموز با میراث فرهنگی و راه حفظ آن آشنا شود.

کلمات کلیدی

- تداوم یا پیوستگی فرهنگی - میراث فرهنگی - خودباوری ملی - غرب گرایی - انسان محوری - مدرنیته -

معرفی کلیات و اهداف درس

«فرهنگ ایران از گذشته های دور تا کنون»

۱- سابقه تمدنی سرزمین مایران، به چه زمانی برمی گردد؟
سرزمین مایران، یکی از تمدن های کهن و از جوامع دیرپا و کهن جهان است که سابقه تمدنی آن به **بیش از هفت هزار سال** قبل می رسد.

۲- سکونتگاه نخستین انسان های ابزار ساز کدام سرزمین بوده است؟

سرزمین **ایران** سکونتگاه نخستین انسان های ابزار ساز بوده است.

۳- یکی از ویژگی های فرهنگی ایرانیان که در بین ملل دیگر به ندرت همتا و مشابه دارد، چیست؟

استمرار فرهنگی یا «**تداوم و پیوستگی فرهنگی**» آن در طول تاریخ

۴- «تداوم و پیوستگی» فرهنگ ایرانی به چه

معناست؟ «**تداوم و پیوستگی**» فرهنگ ایرانی به این

معناست که برخی از ویژگی ها و عناصر فرهنگ ایرانی

در طول زمان حفظ شده و استمرار یافته

و کمتر دچار تحولات بنیادی شده است.

۵- «تداوم و پیوستگی» فرهنگ ایرانی در طول زمان چگونه بوده است؟ توضیح دهید.

فرهنگ ایرانی، در طول چند هزار سال گذشته، پایدار و منسجم باقی مانده و عناصر کلیدی و اصلی خود را در فرازونشیب های فراوان، حفظ کرده است. این فرهنگ از نسلی به نسل بعد منتقل شده و تا امروز، تداوم یافته است. بسیاری از آداب و رسوم امروز ما، ریشه در تاریخ چند هزار ساله ایران دارند و یگانا مهم، همانند آن عمل می کردند. بر این اساس میان قدیمترین نشانه ها و آثار فرهنگی که در کاوش های باستان شناسانه و مطالعات تاریخی به دست آمده، و نیز میان آیین ها و مراسم باقی مانده از گذشته های دور، با عناصر فرهنگ کنونی ایرانیان، یک «پیوستگی» بارز و قابل اثبات، مشاهده می شود.

۶- پیوستگی عناصر فرهنگی ایرانیان نشان دهنده چیست؟

این پیوستگی، نشان می دهد که به رغم گسست های سیاسی و تحولات عمیق در تاریخ این سرزمین؛ «فرهنگ ایرانی» دچار گسست نشده و سیر پیوسته و تکاملی خود را ادامه داده است.

۷- آیا تداوم و پیوستگی فرهنگی ایران، به معنای عدم تغییر و تحول در فضای سیاسی و اجتماعی جامعه ایران است؟ توضیح دهید.

تداوم و پیوستگی فرهنگی، به معنای عدم تغییر و تحول در فضای سیاسی و اجتماعی جامعه ایران نیست. جامعه ایران، مانند همه جوامع دیگر، تحت تأثیر شرایط محیطی، تهجمات خارجی، تغییرات آب و هوایی، مهاجرت ها و جابه جایی جمعیت، پدید آمدن و از بین رفتن شهرها و زیستگاه های انسانی و ... همواره دچار تغییراتی بوده است. آمد و رفت دولت ها و حکومت ها با گرایش ها و باورهای متفاوت و منافع خاص خود، باعث تحولات مهم در جامعه ایران شده است، اما آنچه در این میان ثابت مانده، عناصر اصلی فرهنگی و «روح جمعی» حاکم بر ایران است که «تداوم فرهنگی» را به اثبات می رساند. به بیان دیگر ما، در تاریخ طولانی خود، گسست سیاسی داشته ایم، اما گسست فرهنگی نداشته ایم.

۸- جوامع مختلف، در طول تاریخ تحت تاثیر چه عواملی دچار تغییراتی می شوند؟

تحت تأثیر شرایط محیطی، تهجمات خارجی، تغییرات آب و هوایی، مهاجرت ها و جابه جایی جمعیت، پدید آمدن و از بین رفتن شهرها و زیستگاه های انسانی، آمد و رفت دولت ها و حکومت ها با گرایش ها و باورهای متفاوت و منافع خاص خود.

۹- با وجود تغییرات سیاسی و اجتماعی در جامعه ایران، چه اصولی ثابت مانده است؟

آنچه در این میان ثابت مانده، عناصر اصلی فرهنگی و «روح جمعی» حاکم بر ایران است که «تداوم فرهنگی» را به اثبات می رساند.

۱۰- یکی از عناصر مهم فرهنگ، که آرمان ها، اهداف، باورها و رفتار مردم را متجلی و پایدار می سازد چیست؟

زبان و ادبیات

۱۱- پیوستگی فرهنگی چه تاثیری بر ادبیات و زبان فارسی در کشور ما داشته است؟

پیوستگی فرهنگی سبب شده است تا زبان و ادبیات فارسی طی صدها سال، حفظ شده و اندک تغییراتی داشته است. به همین دلیل ما اشعار و ادبیات شاعران قرن های قبل مانند رودکی یا فردوسی را به خوبی و راحتی درک کرده و با آن ارتباط برقرار می کنیم.

۱۲- به چه دلیل مامی توانیم اشعار و ادبیات شاعران قرن

های قبل مانند رودکی یا فردوسی را به خوبی و راحتی درک

کنیم و با آن ارتباط برقرار کنیم؟

چون، پیوستگی فرهنگی سبب شده است تا زبان و ادبیات فارسی طی صدها سال، حفظ شود و اندک تغییراتی داشته باشد.

۱۳- ابعاد تداوم و پیوستگی فرهنگی ما ایرانیان غیر از داخل

کشور، چه مناطقی را در بر گرفته است؟

ابعاد تداوم و پیوستگی فرهنگی ما ایرانیان، محدود به مرزهای داخل کشور نیست بلکه حوزه های دیگر، مانند آسیای مرکزی، منطقه قفقاز، افغانستان و شبه جزیره هند را هم در بر گرفته است.

۱۴- باورها، اعتقادات، سبک زندگی ونحوه پوشش فرهنگ ایرانی که در طول زمان نسبتاً ثابت باقی مانده است در چه آثاری قابل مشاهده می باشد؟

در آثار مکتوب، سنگ نبشته ها، تصاویر و نقاشی های باقیمانده از گذشته، قابل مشاهده است و تداوم فرهنگی را به خوبی نشان می دهد.

۱۵- چند مورد از عناصر و مولفه های فرهنگ ایرانی که در طول زمان نسبتاً ثابت و پایدار مانده است را نام ببرید. زبان و ادبیات فارسی - باورها و اعتقادات - سبک زندگی - نحوه پوشش

۱۶- پیوستگی فرهنگی چه پیامدی برای کشور ما داشته است؟ پیوستگی فرهنگی، باعث ثبات هویت ملی، تقویت خودباوری، انباشت و نگهداشت تجربیات فرهنگی و افزایش توانایی برای بهره بردن از سرمایه های ملی و انسانی شده است.

«مراحل مهم تاریخ فرهنگی ایران»

۱۷- مراحل مهم تاریخ فرهنگی ایران را نام ببرید. (چه دورانی در مسیر تحولات فرهنگی در کشور ما جایگاه برجسته و تعیین کننده دارند؟)

دوران پیش از اسلام - دوران اسلامی - دوران جدید - دوران انقلاب اسلامی

«دوران پیش از اسلام»

۱۸- سرزمین کنونی ما بخش بزرگی از یک واحد جغرافیایی به نام ..... است. فلات ایران

۱۹- ویژگی های فرهنگی ایران باستان را نام ببرید.

(الف) این سرزمین، با تنوع اقلیمی و زیستی خود، دارای وحدت و پیوستگی فرهنگی بوده است.

(ب) مردمان ساکن در این منطقه، در دوران باستان، با بهره مندی از نبوغ و خلاقیت خود، توانستند تمدن بزرگی بیافرینند و خدمات فراوانی به بشریت عرضه کنند.

(ج) طبق اسناد تاریخی و به گواهی بسیاری از مورخان، نویسندگان و حتی مستشرقان منصف، فرهنگ ایرانی در این دوران از برجستگی های ویژه ای برخوردار بوده است و مردم ایران به لحاظ فرهنگی، علاقه مند به دانش، صلح دوست، اهل مدارا، هنر دوست و راستگو بوده اند؛ به گونه ای که حتی مهاجمان و مهاجران به این سرزمین، پس از مدتی، تحت تأثیر فرهنگ ایرانی قرار گرفته و از پیروان آن شده اند.

نگاره های تیره (منطقه ای مابین سه استان اصفهان، مرکزی و لرستان)

۲۰- چند مورد از آثار تاریخی پیش از اسلام، در ایران را نام ببرید که نشان از هوش، ذکاوت، دانش فنی و رشد فرهنگی ایرانیان دارد؟

طراحی و احداث بنای عظیم تخت جمشید، برپایی تمدن شهر سوخته در سیستان،

تمدن جیرفت در کرمان، بنای ارگ بم و... نشان از هوش، ذکاوت، دانش فنی و رشد

فرهنگی ایرانیان دارد.

«دوران اسلامی»

۲۱- اسلام چگونه وارد ایران شد؟

پس از بعثت پیامبر اکرم (ص) و ابلاغ آخرین پیام الهی به جهانیان، ایرانیان نیز، مانند بسیاری از اقوام و گروه ها، مشتاقانه و آزادانه اسلام را پذیرفتند. معارف اسلام و جاذبه های فرهنگی و اجتماعی آن، از جمله توحیدمحوری، عدالتخواهی و ظلم ستیزی، صلح دوستی، رافت و اخوت و تکریم شخصیت انسانی، با هویت ملی ایرانیان نزدیکی و همخوانی داشت. تعلیم انسان دوستانه و مترقی اسلام از یک سو، و تبعیض طبقاتی و ظلم و بی عدالتی حاکم بر کشور از سوی دیگر، سبب شد تا ایرانیان با اشتیاق کامل، اسلام را بپذیرند. آنان به تدریج و گام به گام، به اسلام ایمان آوردند در طول تاریخ از آن حفاظت و صیانت کردند.

۲۲- چه اموری از فرهنگ اسلام با هویت ملی ایرانیان نزدیکی و همخوانی داشت؟

معارف اسلام و جاذبه های فرهنگی و اجتماعی آن، از جمله توحیدمحوری، عدالت خواهی و ظلم ستیزی، صلح دوستی، رافت و اخوت و تکریم شخصیت انسانی، باهویت ملی ایرانیان نزدیکی و همخوانی داشت.

۲۳- چه عواملی سبب شد تا ایرانیان با اشتیاق کامل، اسلام را بپذیرند؟

تعالیم انسان دوستانه و مترقی اسلام از یک سو، و تبعیض طبقاتی و ظلم و بی عدالتی حاکم بر کشور از سوی دیگر، سبب شد تا ایرانیان با اشتیاق کامل، اسلام را بپذیرند.

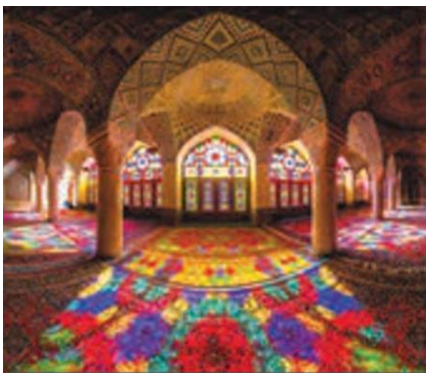
۲۴- چه چیزی باعث شد پیوند عمیق و همیشگی بین عناصر فرهنگی اسلام و فرهنگ ایرانیان ایجاد شود؟
استقبال از اسلام و پذیرش آیین جدید بر اساس روحیه **حقیقت جویی**، پیوندی عمیق و همیشگی بین عناصر فرهنگی اسلام با عناصر فرهنگی ایرانیان، برقرار کرده و باعث تداوم فرهنگی ایرانیان شده است.

۲۵- چه عاملی پیوند فرهنگ اسلامی و ایرانی را تقویت کرد؟

توحیدگرایی ایرانیان و تجارب کشورداری و تمدن سازی ایشان، پیوند این دو فرهنگ را تقویت کرد.

۲۶- نحوه ارتباط و تعامل فرهنگ اسلام و فرهنگ ایران چگونه بود؟

در این تعامل و ارتباط دوسویه، هم آموزه های متعالی اسلامی، فرهنگ و تمدن ایران را غنی ساخت و ارتقا بخشید و هم مسلمانان، با بهره گیری از تجربیات و دستاوردهای عظیم فرهنگی و تمدنی ایران پیش از اسلام، تمدن اسلامی را شکوفانمودند. افزون بر این، مسلمانان برای اداره و حفظ قلمرو خود، آیین مملکت داری و سازمان های دیوانی را از ممالک متمدن، و بیش از همه از ایرانیان، فراگرفتند و برای کسب مهارت و فنون، به انتقال میراث تمدن کهن ایران پرداختند. این رویکرد، باعث تقویت بنیان های تمدن نوپای اسلامی، و احیای تمدن کهن ایران، شد.

مسجد نصیرالملک در شیراز نمادی از معماری اسلامی

۲۷- دانشمندان و اندیشمندان ایرانی که در حفظ و گسترش زبان فارسی تأثیرسزایی داشته اند را نام ببرید.

ایران در قرون طلایی تمدن اسلامی، کانون شکوفایی و رشد تمدن اسلام بوده است و دانشمندان و اندیشمندان بزرگی در رشته ها و حوزه های علمی مختلف، در این سرزمین ظهور کردند که از جمله آنان، **ابونصر فارابی، محمدبن زکریای رازی، ابوریحان بیرونی، ابن سینا، مولوی، حافظ، سعدی** و بسیاری دیگر، شهرت جهانی دارند.

۲۸- دانشمندان و اندیشمندان ایرانی چه تأثیری در حفظ و گسترش

زبان فارسی داشتند؟

آنان تلاش بسیاری در **حفظ زبان فارسی** به عنوان عامل **هویت بخش** ایرانی داشته اند و با استفاده از ظرفیت زبان عربی، برای غنی سازی و ارتقای آن کوشیدند و آن را به **زبان دوم جهان** اسلام تبدیل کردند.

۲۹- انتقال فرهنگ ایران از دوره ساسانی به دوره اسلامی، چگونه بود؟

انتقال فرهنگ ایران از دوران ساسانی به دوران اسلامی، به یک باره روی نداد، بلکه طی مدتی **طولانی و آرام آرام** صورت گرفت.

۳۰- انتقال تدریجی فرهنگ ایران از دوره ساسانی به دوره اسلامی چه پیامدی داشت؟

این انتقال تدریجی، باعث شد شناخت ایرانیان از اسلام، بر اساس رفتار خشونت آمیز و عملکرد غیردینی برخی از مدعیان دین و یا تحت تأثیر تعصبات ناروای حاکمان اموی و عباسی، صورت نگیرد، بلکه ایرانیان، تعالیم اسلام را با تفکر و تحقیق و بررسی، از سرچشمه زلال آن، یعنی آیات قرآنی و معارف نبوی و اهل بیت علیهم السلام به دست آوردند.

نقش آرامگاه حافظ در شیراز نمونه‌ای زیبا از ترکیب معماری ایرانی-اسلامی

۳۱- به چه دلیل، فرهیختگان ایرانی، افق دید و باورشان از اسلام، بسیار ژرف تر از دایره تنگ نظری های خلفای اموی و عباسی بود؟

چون انتقال فرهنگ ایران از دوران ساسانی به دوران اسلامی به صورت تدریجی بود و این انتقال تدریجی، باعث شد شناخت ایرانیان از اسلام، براساس رفتار خشونت آمیز و عملکرد غیردینی برخی از مدعیان دین و یا تحت تأثیر تعصبات ناروای حاکمان اموی و عباسی، صورت نگیرد، بلکه ایرانیان، تعالیم اسلام را با تفکر و تحقیق و بررسی، از سرچشمه زلال آن، یعنی آیات قرآنی و معارف نبوی و اهل بیت (ع) به دست آوردند.

۳۲- آیا پذیرش اسلام خللی در پیوستگی فرهنگی ایرانیان، ایجاد کرد؟ توضیح دهید.

با پذیرش اسلام، پیوستگی فرهنگی ایرانیان، نه تنها تضعیف نشد، بلکه فرهنگ ایرانی بالنده و متعالی شد. این پیوستگی فرهنگی و نقش تأثیرگذار و تعیین کننده آن، به حدی است که امروزه سخن گفتن از تمدن اسلامی بدون نام ایران، امکانپذیر نیست، همچنان که فرهنگ ایرانی از تعالیم اسلامی و آموزه های وحیانی، جدایی ناپذیر است. در نتیجه، باید از خدمات متقابل ایران و اسلام سخن گفت. عناصر این دو فرهنگ، چنان در هم تنیده و آمیخته شده اند که تفکیک آنها از هم و دوطرفه کردن آنها، امکان پذیر نیست. ترکیب آنها با هم، یک کل واحد و منسجم را ساخته است، به طوری که امروزه ما با یک فرهنگ و هویت در هم تنیده و یکپارچه روبه رو هستیم.

«دوران جدید»

عکس یادگاری در مقابل سالن مک کورمیک کالج آمریکایی تهران

۳۳- فرهنگ مدرن در اروپا، چه زمانی و چگونه به وجود آمد؟

فرهنگ مدرن، پس از رنسانس در اروپا، با نفی فرهنگ سنتی رایج و براساس اندیشه «انسان محوری»، به وجود آمد و دوران «مدرنیته» و «مدرنیسم» شکل گرفت.

۳۴- پیشینه تعامل ایرانیان با «غرب جدید» به چه زمانی برمی گردد؟

پیشینه تعامل ایرانیان با «غرب جدید»، به دوره صفویه، در سده های شانزدهم و هفدهم میلادی می رسد.

۳۵- اوج ورود مدرنیته به ایران در چه زمانی بوده است؟

اوج ورود مدرنیته به ایران، در دوره قاجار و پهلوی بوده است.

۳۶- نحوه برخورد حکومت قاجار و پهلوی با ورود مدرنیته و فرهنگ جدید غرب به ایران چگونه بود؟

حکومت و برخی از روشنفکران، با خودباختگی کامل، و برتر دانستن فرهنگ غرب، سعی در پذیرش و الگوپذیری بی چون و چرا از آنان را داشته اند. آنها با وارد کردن صنایع و کالاهای غربی، در تلاش بوده اند تا ظواهری از فرهنگ غرب را نیز به کشور وارد کرده و حاکم نمایند. ضعف و انحطاط حکومت های سیاسی در این دوره، ضعف فکری و فرهنگی را به همراه داشت و با تضعیف «خودباوری ملی»، فرهنگ «غرب گرایی» در کشور ترویج می شد.

۳۷- ضعف و انحطاط حکومت های سیاسی در دوران قاجار و پهلوی چه پیامدی داشت؟

ضعف و انحطاط حکومت های سیاسی در این دوره، ضعف فکری و فرهنگی را به همراه داشت و با تضعیف «خودباوری ملی»، فرهنگ «غرب گرایی» در کشور ترویج می شد.

۳۸- تمدن جدید غرب، با چه هدفی در صدد هجوم و تضعیف سایر فرهنگ ها بوده است؟

تمدن جدید غرب، برای گسترش حوزه فرهنگی و تأمین منابع اقتصادی خویش، در تلاش بوده است با هجوم به سایر فرهنگ ها، فرهنگ «دیگران» را تضعیف و تخریب نماید و از این طریق فرهنگ «خود» را حاکم سازد.

۳۹- خودباختگی جامعه مادر برابر فرهنگ مهاجم غرب، چه پیامدی به همراه داشت؟

این خودباختگی در برابر فرهنگ مهاجم، زمینه **گسست فرهنگی** و **از بین رفتن سرمایه ها و میراث ارزشمند فرهنگی** را به همراه آورد.

۴۰- کدام متفکران و اندیشمندان کشور ما بر خودباختگی و غرب زدگی شوریدند و موجبات بیداری و هوشیاری جامعه را فراهم آوردند؟

متفکران انقلابی و مسلمان مانند «**حضرت امام خمینی** بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، استاد **شهید مرتضی مطهری**، **جلال آل احمد** و **دکتر علی شریعتی**» بر این خودباختگی شوریدند و موجبات بیداری و هوشیاری جامعه را فراهم آوردند.

۴۱- نحوه برخورد و تعامل فرهنگی ایرانیان در دوره انقلاب اسلامی با فرهنگ غرب چگونه بود؟

در این رویارویی فرهنگی، ایرانیان توانستند برخلاف بسیاری دیگر از ملت ها و فرهنگ ها، جوهره و اصالت فرهنگی خویش را حفظ کنند و واکنش سازنده ای نسبت به فرهنگ غرب داشته باشند. آنان با تکیه بر پیشینه تمدنی و فرهنگی خود، سعی کردند هوشمندان و آگاهانه با تمدن جدید روبه رو شوند، به نحوی که مقهور و مرعوب آنان نشده، و برخی از عناصر فرهنگ غرب را که با فرهنگ بومی همخوانی و همسویی داشت به تدریج پذیرفتند و برخی دیگر را رد کردند. در نتیجه تداوم و پیوستگی فرهنگی خود را حفظ نمودند.

«دوران انقلاب اسلامی»

۴۲- یکی از انقلاب های برجسته قرن بیستم را نام ببرید.

انقلاب اسلامی ایران

۴۳- عناصر اصلی شکل گیری انقلاب اسلامی کدام است؟

انقلاب اسلامی ایران، به عنوان یکی از انقلاب های برجسته قرن بیستم، یک انقلاب فرهنگی است که ریشه در **اعتقادات، باورها و ارزش های مردم ایران** دارد و از **تعالیم آسمانی اسلام**، سرچشمه گرفته است.

۴۴- چه زمانی در کشور ما، به عنوان دوران جدیدی برای تقویت خودباوری و بازگشت به ارزشها و باورهای فرهنگ توحیدی و «تداوم فرهنگی» به حساب می آید؟

پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری **حضرت امام خمینی** و **حضور گسترده و ایثارگرانه مردم**، سرآغاز دوران جدیدی برای تقویت «خودباوری»، و بازگشت به ارزشها و باورهای فرهنگ توحیدی و در نهایت «**تداوم فرهنگی**» به حساب می آید.

۴۵- دوره پهلوی را با دوره انقلاب اسلامی در رابطه نوع برخورد با باورهای دینی و مذهبی مردم مقایسه کنید.

در دوره پهلوی، اعتقادات و باورهای دینی و مذهبی مردم، مورد هجوم حکومت و غرب گرایان قرار می گرفت، در دوره انقلاب اسلامی، با بازگشت به خویش، تلاش می شود تا معارف و ارزش های اسلامی در جامعه حاکم و هویت اسلامی و ایرانی مردم تقویت شود.

۴۶- اوج تهاجم ها به انقلاب اسلامی چه زمانی صورت گرفت؟

اوج این تهاجم ها، در **جنگ تحمیلی هشت ساله** قابل مشاهده و مطالعه است که رژیم متجاوز صدام، به نمایندگی از امپریالیسم جهانی و با مشارکت و حمایت بسیاری از کشورها، با ارتش مجهز و تجهیزات نظامی فراوان، به ایران حمله کرد.

۴۷- آیا حمله صدام و حامیانش به ایران صرفاً حمله به خاک و قلمرو سرزمینی ایران بود؟

حمله صدام و حامیانش، صرفاً حمله به خاک ایران نبود، بلکه علاوه بر آن، به باورها، ارزشها و فرهنگ دینی و انقلابی مردم ایران حمله کردند.

۴۸- چه عواملی باعث پیروزی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی شد؟

حضور آگاهانه و داوطلبانه مردم از تمام اقوام و گروه‌ها در جبهه‌های نبرد و هوشیاری و حسن تدبیر رهبر کبیر انقلاب اسلامی و مجاهدت‌ها و از جان گذشتگی به یادماندنی رزمندگان، ایثارگران و شهدای گران قدر و برخورداران آنان از روحیه خداباوری و دین‌مداری، سلحشوری، ظلم ستیزی، وطن دو ستی، فتوت و غیرتمندی، باعث پیروزی لشکریان اسلام و حفظ هویت و پیوستگی فرهنگی شد. در این جنگ نابرابر، نه تنها یک وجب از خاک ایران عزیز در اشغال آنان باقی نماند، بلکه ارزش‌های فرهنگی، تداوم یافت و «پیوستگی فرهنگی» تقویت شد.

«صیانت از میراث فرهنگی»

۴۹- فرهنگ امروز ما، از گذشته‌های بسیار دور، نسل به نسل، منتقل شده و به عنوان «.....» به ما رسیده است.

میراث فرهنگی

۵۰- گاهی مفهوم «.....» تنها به بناها و آثار مشهود باقی مانده از گذشته

گفته می‌شود. میراث فرهنگی

۵۱- منظور از میراث فرهنگی چیست؟

«میراث فرهنگی» شامل تمام آثار باقی مانده از گذشتگان است که دارای ارزش فرهنگی هستند. این آثار می‌تواند در برگیرنده آثار محسوس و ملموس (مانند بناهای باستانی، ظروف، مجسمه‌ها و...) یا آثار نامحسوس و ناملموس (مانند آداب و رسوم، اعتقادات، سبک زندگی و...) باشد که امروزه در زندگی ما جریان دارد.

۵۲- هویت و شخصیت جمعی یک ملت چیست؟

میراث فرهنگی

۵۳- چرا امروزه لازم است با هوشیاری، از فرهنگ خودی (اعم از فرهنگ محسوس و غیر محسوس) صیانت کنیم

تا بتوانیم آن را به آیندگان تحویل دهیم؟

چون، میراث فرهنگی، هویت و شخصیت جمعی یک ملت است. و امروزه فرهنگ خدا محور اسلام با فرهنگ انسان محور غرب، رودر روی یکدیگر قرار گرفته‌اند، و نظام سلطه با بهره‌گیری از تمام امکانات و ظرفیت خویش، در صدد گسترش و حاکمیت فرهنگ غرب در جهان بوده و با هجوم فرهنگی به جوامع دیگر، به تضعیف و نابودی سایر فرهنگ‌های اندیشد.

۵۴- «تداوم فرهنگی» و انتقال آن به آیندگان نیازمند چیست؟

«تداوم فرهنگی» و انتقال آن به آیندگان، نیازمند «خودباوری فرهنگی» و مسئولیت‌پذیری اجتماعی فرد فرد ماست.

۵۵- حفظ سرزمین ما، در گروی ..... است.

حفظ فرهنگ

۵۶- حفظ میراث فرهنگ غنی ملی ما نیازمند چیست؟

حفظ میراث فرهنگ غنی ملی ما، نیازمند آگاهی و هوشمندی و خودباوری جوانان این

مرز و بوم است.

بازسازی و مرمت ارگ بزم

تحقیق و گفتگو کنید..... صفحه ۶۹.....

ابیات زیر از رودکی را کامل کنید و شباهت و تفاوت زبانی و معنایی آنها را با اشعار رایج امروز مشخص کنید:

– بوی جوی مولیان آید همی

بوی یارمهربان آید همی

– زمانه، چون نگری سر به سر همه پند است

به روز نیک کسان غم مخور، بساکسان که به روزگار تو آرزو مند است.

این ابیات از رودکی است که در قرن چهارم هجری میزیسته است. ابیات وی از لحاظ ساختار زبانی و واج شناسی و نظام معنایی

با دبیات عصر حاضر تفاوت چندانی ندارد و برای ماقابل فهم است که این اثبات پیوستگی فرهنگ ایرانی است.

بررسی و گفتگو کنید..... صفحه ۷۰.....

به نظر شما، آداب و رسوم عید نوروز، چه نقشی در پیوستگی فرهنگی اقوام ایرانی دارد؟

نوروز مهمترین عامل پیوست فرهنگی اقوام ایرانی است و بسیاری از عناصر هویت ساز را در خود جمع نموده است. لذا از مولفه های

فرهنگی ایجاد وحدت بین اقوام مختلف محسوب می شود.

از این مراسم، چگونه می توان برای تقویت پیوستگی با مردم سایر کشورهای حوزه تمدنی ایران، استفاده کرد؟

کشورهایی که در حوزه فرهنگی ایران هستند و تا سال ۲۰۱۷ در پرونده مشترک عید نوروز یونسکو عضو شدند عبارتند از:

عراق، افغانستان، هند، قزاقستان، پاکستان، ازبکستان، قرقیزستان، ترکمنستان، آذربایجان و ترکیه، عید نوروز به عنوان یک عنصر فرهنگی

قوی می تواند اشتراکات فرهنگی زیادی بین کشورها ایجاد کند تا زمینه همکاری های اقتصادی و منطقه ای دیگر را فراهم کند.

آیین نوروز در دوره قاجار

زنده کردن دوباره آیین میر نوروزی

تحقیق کنید..... صفحه ۷۱.....

درباره «جندی شاپور» به عنوان یکی از مراکز علمی و پزشکی ایران قدیم، تحقیق کنید و نتیجه

را در کلاس گزارش دهید. جندی شاپور از مهمترین شهرهای دوره ساسانی بود که توسط شاهپور یکم

ایجاد گردید. جندی شاپور از همان بدو تا سپس به تدریج به صورت یکی از مراکز علمی و پزشکی جهان آن

روز در آمد و بنا به گفته تاریخ نویسان، شاپور دستور داده بود تعداد زیادی از کتاب های طب یونانی را به زبان پهلوی

ترجمه و در آن جانگهداری کنند. خسرو انوشیروان در این شهر بیمارستان بزرگی ساخت و بر توسعه دانشکده

کشاورزی آن افزود.

محوطه باستانی جندی شاپور

بررسی و تحقیق کرده و درباره نتیجه آن در کلاس گفت و گو کنید..... صفحه ۷۳.....

مرکز آموزشی «ربع رشیدی»، در چه زمانی و توسط چه کسی و در کجا ساخته شد؟ ویژگی های علمی و فرهنگی آن چیست؟ تأکید اسلام بر علم آموزی و عمومی کردن دانش، چه تأثیری بر گسترش مراکز آموزشی داشته است؟

ربع رشیدی یکی از بناهای تاریخی و ارزشمندی است که در حدود ۷۰۰ سال پیش توسط رشیدالدین فضل الله همدانی در شهر تبریز ایجاد شد. رشیدالدین وزیر غازان خان از حاکمان وقت آن دیار بود. دارای کتاب خانه و مراکز تحقیقاتی بود و بردانش آن زمان به خصوص دانش پزشکی تأثیر داشت و دانشمندان زیادی از سراسر جهان اسلام در آنجا گرد هم می آمدند. در آن زمان این دانشگاه شامل چهار دانشکده بود که در چهار طرف آن قرار داشت. و اربع یا چهار عربی رابه خوداختصاص داد این مکان به نام ربع رشیدی شهرت یافت.

بررسی و تحقیق کرده و درباره نتیجه آن در کلاس گفت و گو کنید..... صفحه ۷۵.....

خودباوری فرهنگی به چه معناست؟ آثار و نشانه های آن کدام است؟ برای تقویت «خودباوری فرهنگی» چه باید

کرد؟

خودباوری نوعی نگرش هر فرد به جامعه خود است. اگر این نگرش مثبت باشد «**خودباوری**» است. (یعنی شناخت فرهنگ خودی و ارزشمند دانستن عناصر و مولفه های آن، به دور از خود بزرگ بینی، تعصب و غرور گمراه کننده) در صورتی که نگرش فرد نسبت به جامعه خودش منفی باشد «**خودباختگی** یا **از خود بیگانگی فرهنگی**» گفته می شود.

آثار و نشانه های خودباوری فرهنگی : بالا بودن اعتماد اجتماعی - عدم تقلید کورکورانه - پایین بودن مهاجرت به خارج و بالا بودن مهاجر پذیری - توان علمی و تولیدی - عدم استقبال از مصنوعات خارجی و ...

برای تقویت **خودباوری** باید به مطالعه و شناخت توانمندی های فرهنگ خودی پرداخت.